Lietas arhīva Nr. AA43-0368-23/19
ECLI:LV:ADAT:2023:0509.A420180822.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023.gada 9.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Karina Krastiņa,
tiesneši Agris Dreimanis un Una Mihailova,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras administratīvā akta izdošanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 26.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2022.gada 10.janvārī vērsās ar iesniegumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra), lūdzot piešķirt viņam valsts vecuma pensiju par darbu kaitīgos un smagos apstākļos.

Ar aģentūras Liepājas reģionālās nodaļas 2022.gada 26.janvāra lēmumu Nr.22/248566 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējam atteikts piešķirt valsts vecuma pensiju par darbu kaitīgos un smagos apstākļos, jo nav nepieciešamā speciālā apdrošināšanas stāža un nav sasniegts pensijas vecums.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicējs to apstrīdēja.

[2] Ar aģentūras 2022.gada 2.marta lēmumu Nr.22/637536 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Pieteicējs 2022.gada 10.janvārī bija sasniedzis 62 gadu un 2 mēnešu vecumu, līdz ar to viņš nav sasniedzis vecuma pensijas piešķiršanai ar atvieglotiem noteikumiem nepieciešamo vecumu. Savukārt pieteicēja iesniegtie dokumenti neapliecina, ka pieteicējs strādāja profesijās, kas dod tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem saskaņā ar Ražotņu, nozaru, cehu, profesiju un amatu 2.sarakstu (apstiprināts ar Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (turpmāk – PSRS) Ministru padomes 1956.gada 22.augusta lēmumu Nr.1173 "Par to ražotņu, cehu, profesiju un amatu sarakstu, darbs kuros dod tiesības uz valsts pensiju ar atvieglotiem noteikumiem un priviliģētos apmēros", turpmāk – 2.saraksts).

Periodus, kad pieteicējs strādājis padomju saimniecībā "Grobiņa" un zvejnieku kolhozā "Boļševiks" par saldējamo iekārtu mašīnistu un par saldējamo iekārtu mašīnistu-kompresoristu, nevar ņemt vērā, jo pieteicējs ir strādājis lauksaimniecības organizācijās, nevis rūpniecības vai transporta uzņēmumos.

[2.2] Pārbaudot pieteicēja norādīto, ka kolēģiem, kuri strādāja kopā ar viņu, tika piešķirta vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem, konstatēts, ka vecuma pensija nepamatoti piešķirta vienai personai. Tomēr, tā kā šī persona jau ir sasniegusi vecuma pensijas piešķiršanai pēc vispārējiem noteikumiem nepieciešamo vecumu, nav tiesību pārtraukt tās izmaksu. Vienlaikus atzīts, ka citai personai nelikumīgi piešķirta vecuma pensija nedod pamatu šādi rīkoties arī attiecībā pret pieteicēju.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga aģentūras administratīvā akta, ar kuru viņam tiktu piešķirta valsts vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem par darbu kaitīgos un smagos apstākļos, izdošanu.

Pieteikumā norādīts, ka aģentūra norādījusi, ka 2.sarakstā ir iekļauti amonjaka saldējamo iekārtu mašīnisti, kuri strādājuši rūpniecības un transporta uzņēmumos, atsaucoties uz nezināmu informācijas avotu, kas noteic, ka Padomju saimniecības un kolhozi ir lauksaimniecības organizācijas, nevis rūpniecības vai transporta uzņēmumi. Šāds aģentūras pieņēmums ir formāls un nekorekts, jo pieteicējs ar amonjaka iekārtām kaitīgos un smagos darba apstākļos strādāja vairāk nekā 13 gadus. Tiesību normas ir tulkotas šauri, neiedziļinoties faktiskajos apstākļos. Padomju saimniecības un kolhozi arī nodarbojās ar ražošanu. Arī situācijā, kad saimniecība vai kolhozs nenodarbojās ar tiešo ražošanu, atsevišķas struktūrvienības to darīja, ražojot, piemēram, dzīvnieku barību, pēc kā ir nepieciešams pēdējais process tās uzturēšanai vajadzīgajā temperatūrā, ko nodrošināja pieteicējs, apkalpojot amonjaka saldējamo iekārtu. Turklāt saskaņā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas akadēmiskā termina definīciju padomju saimniecība ir liels lauksaimniecības uzņēmums, kurā zeme, kā arī pārējie ražošanas līdzekļi un saražotie produkti piederēja valstij; savukārt kolhozs ir kolektīva saimniecība, kuru piespiedu veidā viensētu vietā organizēja sociālistiskajā lauksaimniecībā. Definīcijas skaidri ietver norādi

uz ražošanas procesu un tās pielīdzināmas ražošanas uzņēmumam. Fakts, ka pieteicējs ļoti ilgu laiku ir strādājis kaitīgos un smagos darba apstākļos, ir pietiekams labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 26.septembra spriedumu pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa konstatēja, ka pieteicējs tiesā ir vērsies ar mērķi panākt labvēlīga administratīvā akta, ar kuru viņam tiktu piešķirta valsts vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem par darbu kaitīgos un smagos apstākļos, izdošanu.

Lietā ir pārbaudāms tas, vai pastāv no normatīvajiem aktiem izrietoši priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[4.2] Saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" 11.panta pirmo daļu tiesības uz vecuma pensiju ir sievietēm un vīriešiem, kuri sasnieguši 65 gadu vecumu un kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 20 gadiem. Atbilstoši likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu $8.^1$ punktā noteiktajam 11.panta pirmajā daļā noteiktais vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais vecums pieaug pakāpeniski, paredzot, ka no 2022.gada 1.janvāra tas ir 64 gadi un 3 mēneši.

Likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 11.punkts paredz, ka, nosakot tiesības uz pensiju par darbu kaitīgos un smagos darba apstākļos Latvijas teritorijā, piemērojami saraksti, kas līdz likuma "Par valsts pensijām" spēkā stāšanās dienai noteica ražotņu, darbu un profesiju atbilstību darbam, kas dod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 60.punktā noteikto tiesības pieprasīt vecuma pensiju divus gadus pirms 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas ir personām, kuras strādājušas darbos, kas noteikti pārejas noteikumu 11.punktā minētajos sarakstos, un kuru kopējais apdrošināšanas stāžs vīriešiem nav mazāks par 25 gadiem, no kuriem līdz 1995.gada 31.decembrim vismaz ceturtā daļa nostrādāta kaitīgos un smagos darba apstākļos.

Ievērojot minēto, tiesa secināja, ka tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem 2022.gadā ir vīriešiem, kuri ir sasnieguši 62 gadu un 3 mēnešu vecumu, ja viņi līdz 1996.gada 1.janvārim ne mazāk kā 6 gadus un 3 mēnešus ar kopējo apdrošināšanas stāžu, kas nav mazāks par 25 gadiem, ir nostrādājuši kaitīgos un smagos darba apstākļos darbos ražotnēs, kas paredzēti 2.sarakstā.

Tiesa konstatēja, ka brīdī, kad pieteicējs sākotnēji vērsās aģentūrā, viņš vēl nebija sasniedzis 62 gadu un 3 mēnešu vecumu, proti, vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu. Vienlaikus tiesa atzina, ka konkrētajā gadījumā minētais apstāklis nav izšķirošs pamats atteikumam piešķirt pieteicējam vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

[4.3] Atbilstoši likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 7.punktā noteiktajam apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim, apliecina ar dokumentiem, kas ir darba grāmatiņa, darba līgumu grāmatiņa; dokuments, kas apliecina apdrošināšanas iemaksu izdarīšanu un citi dokumenti, kas apliecina apdrošināšanas stāžu (izziņas, darba līgumi un to izpildi apliecinoši dokumenti u.c.).

Lai pierādītu apdrošināšanas stāžu, pieteicējs iesniedza Liepājas zonālā valsts arhīva 2021.gada 22.oktobra izziņu Nr.LZVA-6.2.2/13262 "Par darba stāžu" (*lietas 14.lapa*) un 2021.gada 21.decembra izziņu Nr.LZVA-6.2.2/15850 "Par darba stāžu" (*lietas 15.-16.lapa*), 1975.gada 6.novembrī izsniegtas darba grāmatiņas kopiju (*lietas 27.-30.lapa, tulkojums no krievu valodas lietas 40.-42.lapā*) un 1984.gada 25.aprīlī izsniegtas kolhoznieka darba grāmatiņas Nr.3912 kopiju (*lietas 31.lapa*).

Pieteicēja iesniegtie dokumenti, pieteicēja ieskatā, apliecina arī speciālā stāža esību, kad pieteicējs apkalpoja amonjaka saldējamo iekārtu. Proti, pieteicējs no 1982.gada 17.decembra līdz 1984.gada 9.aprīlim strādāja par saldējamo iekārtu mašīnistu padomju saimniecībā "Grobiņa"; no 1984.gada 25.aprīļa līdz 1985.gada 3.jūlijam – par saldējamo iekārtu mašīnistu-kompresoristu zvejnieku kolhozā "Boļševiks"; no 1985.gada 15.jūlija līdz 1995.gada 28.decembrim – par saldējamo iekārtu mašīnistu padomju saimniecībā "Grobiņa".

Nav strīda par to, ka kopējais pieteicēja apdrošināšanas stāžs ir 44 gadi 10 mēneši un 15 dienas (*lietas 12.lapa*).

Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam ir konstatējams speciālais apdrošināšanas stāžs, kas dotu tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

[4.4] Saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumu Nr.165 "Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība" $20.^1$ punktā noteikto, lai izvērtētu veiktā darba atbilstību 2.sarakstam, piemēro PSRS Ministru Padomes Darba un darba algas valsts komitejas un Vissavienības Arodu biedrības padomes centrālā sekretariāta skaidrojumu (izsludināts 1976.gada 2.aprīlī) Nr.5/8 "Kārtība, kādā piemērojami ar PSRS Ministru Padomes 1956.gada 22.augusta lēmumu Nr.1173 apstiprinātie Ražotņu, cehu, profesiju un amatu saraksti", kā arī citus līdz 1990.gada 4.maijam visā PSRS teritorijā piemērojamos PSRS Ministru Padomes Darba un darba algas valsts komitejas un Krievijas Padomju Federatīvās Sociālistiskās Republikas (turpmāk – KPFSR) Sociālās nodrošināšanas ministrijas Zinātniski tehniskās informācijas un propagandas centrālā nozares biroja izdotos skaidrojumus attiecībā uz speciālā stāža noteikšanu.

Tiesa konstatēja, ka 2.saraksta XXXII nodaļā "Vispārējās profesijas" ietverta profesija: mašīnisti (motoristi, kompresoristi), kas apkalpo amonjaka saldēšanas iekārtas rūpniecībā un transportā.

Atbilstoši aģentūras iesniegtā Latvijas PSR Sociālās nodrošināšanas ministrijas 1980.gada 3.novembra norādījuma Nr.2/95 "Par atviegloto pensiju nodrošināšanu atsevišķu kategoriju strādājošiem" (turpmāk – Norādījums) 1.punktā noteiktajam zvērkopības sovhozi (padomju saimniecības) un sovhozu putnu fabrikas attiecas uz lauksaimniecības nozarēm, tādēļ šo saimniecību amonjaka un saldēšanas iekārtu mašīnistiem nav tiesību saņemt priviliģētās pensijas (*lietas 32.-33.lapa, tulkojums no krievu valodas lietas 43.lapā*).

Lai secinātu, ka pieteicēja ieņemtais amats ir pamats speciālā stāža konstatēšanai, jākonstatē šādu apstākļu kopums, proti: 1) ieņemtais amats ir mašīnists (motorists, kompresorists); 2) apkalpojamās iekārtas ir amonjaka saldēšanas iekārtas;

3) darbs ir veikts rūpniecībā vai transportā.

Tiesa atzina, ka konkrētajā gadījumā nozīme ir tieši trešajam apstāklim, proti, pieteicējs ir strādājis zvērkopības sovhozā, kas saskaņā ar Norādījuma 1.punktā minēto ir izslēdzošs apstāklis, lai atzītu speciālo stāžu.

Tiesa neapšaubīja pieteicēja norādīto, ka arī pieteicēja darbs ir bijis kaitīgs, jo saistīts ar amonjaku, taču, kā atzīts judikatūrā, lai personai būtu tiesības uz pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem pēc 2.saraksta, tai ir bijis jāveic sarakstā tieši norādītais darbs, turklāt sarakstā minētajās ražotnēs un struktūrvienībās (*Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) rīcības sēdes 2010.gada 10.novembra lēmuma lietā Nr.SKA-680/2010 (A42712409) 8.punkts, rīcības sēdes 2015.gada 10.augusta lēmuma lietā Nr.SKA-660/2015 (A420401513) 9.punkts*).

[4.5] Ņemot vērā konstatēto, tiesa atzina, ka konkrētajos apstākļos nepastāv no normatīvajiem aktiem izrietoši priekšnoteikumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai pieteicējam.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 26.septembra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību.

Apelācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Tiesa ir sašaurināti tulkojusi tiesību normas, neiedziļinoties lietas faktiskajos apstākļos. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka padomju saimniecības un kolhozi nodarbojās arī ar ražošanu, ražojot, piemēram, zivju produkciju vai dzīvnieku barību, pēc kā ir nepieciešams pēdējais process tās uzturēšanai vajadzīgā temperatūrā, ko nodrošināja pieteicējs, apkalpojot amonjaka saldējamo iekārtu.

[5.2] Tiesas secinājums, ka, tas vien, ka pieteicējs ir strādājis lauksaimniecības organizācijā, nevis rūpniecības vai transporta organizācijā, nav pamatots. Šajā gadījumā ir acīmredzama darbinieku diskriminācija, jo, strādājot vienā profesijā un vienādos apstākļos, vienam darbiniekam ir tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, bet otram nav. Tādējādi lietā ir pārkāpts Latvijas Republikas Satversmes 91. un 109.pants.

[6] Aģentūra paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādīja, ka tā ir nepamatota, un lūdza to noraidīt, atstājot spēkā Administratīvās rajona tiesas spriedumu.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā ar pieteicēja apelācijas sūdzības un procesa dalībnieku argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[8] Apgabaltiesa konstatē, ka lietā nav strīda par apstākļiem, ka pieteicējs 2022.gadā, kad viņš vērsās ar iesniegumu aģentūrā par vecuma pensijas ar atvieglotiem noteikumiem piešķiršanu, atbilstoši tā laika spēkā esošajai likuma "Par valsts pensijām" 11.panta pirmajai daļai un šā likuma pārejas noteikumu 60.punktam bija sasniedzis tiesību normās noteikto vecumu, kas dod tiesības personai, kura strādājusi darbā, kas norādīts 2.sarakstā, pieprasīt valsts pensiju un ka pieteicēja kopējais apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem.

Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam ir nepieciešamais speciālais apdrošināšanas stāžs (ne mazāk kā 6 gadi un 3 mēneši), kas dod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, t.i., vai pieteicējs ne mazāk kā 6 gadus un 3 mēnešus veica darbu kaitīgos un smagos darba apstākļos un šis darbs vai profesija ir norādīta 2.sarakstā.

Lēmumā secināts, ka pieteicējs, strādājot par saldējamo iekārtu mašīnistu un par saldējamo iekārtu mašīnistu-kompresoristu padomju saimniecībā "Grobiņa" un zvejnieku kolhozā "Boļševiks", nebija nodarbināts rūpniecības vai transporta uzņēmumos, bet lauksaimniecības organizācijās. Tas ir šķērslis, lai atzītu, ka pieteicējs konkrētajā gadījumā ir strādājis kaitīgos un smagos darba apstākļos saskaņā ar 2.saraksta XXXII nodaļu "Vispārējās profesijas".

Pārbaudot Lēmuma tiesiskumu, apgabaltiesa konstatē turpmāk minēto.

[9] Apgabaltiesa konstatē, ka lietā ir pierādīts tas, ka pieteicējs no 1982.gada 17.decembra līdz 1984.gada 9.aprīlim (darba stāžs – 1 gads 3 mēneši un 23 dienas) strādāja par saldējamo iekārtu mašīnistu padomju saimniecībā "Grobiņa"; no 1984.gada 25.aprīļa līdz 1985.gada 6.janvārim (*nevis līdz 1985.gada 3.jūlijam, kā tas konstatēts Lēmumā*, darba stāžs – 8 mēneši un 12 dienas) – par saldējamo iekārtu mašīnistu-kompresoristu zvejnieku kolhozā "Boļševiks" un no 1985.gada 15.jūlija līdz 1995.gada 28.decembrim (darba stāžs – 10 gadi 5 mēneši un 13 dienas) – par saldējamo iekārtu mašīnistu padomju saimniecībā "Grobiņa" (*lietas 14.-16., 31.lapa un 27.-30.lapa ar tulkojumu lietas 40.-42.lapā*,).

Lietā pastāv strīds tikai par to, vai pieteicēja darbs ir veikts rūpniecībā vai transportā, lai attiecībā uz pieteicēju būtu piemērojams 2.saraksta XXXII nodaļa "Vispārējās profesijas".

[10] No Liepājas zonālā valsts arhīva 2021.gada 21.decembra izziņas Nr.LZVA-6.2.2/15850 "Par darba stāžu" satura (*lietas 15.-16.lapa*) un aģentūras sociālās apdrošināšanas informācijas sistēmas (SAIS) ekrānskata "Iemaksu veicēji – organizācijas" (*lietas 34.lapa*) konstatējams, ka Liepājas rajona Grobiņas ciema padomju saimniecības "Grobiņa" (no 1990.gada – Valsts saimniecība "Grobiņa", 1997.gada 21.martā uz Valsts saimniecības "Grobiņa" bāzes izveidoja Akciju sabiedrību "Grobiņa") pamatdarbības veids bija: citu dzīvnieku audzēšana.

Tādējādi apgabaltiesa secina, ka padomju saimniecība jeb sovhozs "Grobiņa" nodarbojās ar zvērkopību un, konkrēti, ar kažokādu dzīvnieku audzēšanu, ko apstiprina arī minētajā izziņā norādītais, ka pieteicējam no 1997.gada 2.janvāra līdz

1997.gada 9.februārim atļauts strādāt profesiju apvienošanas kārtībā par kažokādu dzīvnieku kopēju. Arī no internetā pieejamās informācijas secināms, ka padomju saimniecība "Grobiņa" bija liela kažokzvēru audzētava (*Iljinska K. 30.09.2021. Grobiņas saplosīšana. Forbes. https://forbesbaltics.com/lv/vide/raksts/grobinas-saplosisana*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka aģentūra pamatoti Lēmumā konstatēja, ka padomju saimniecība "Grobiņa" nodarbojās ar zvēraudzēšanu (sk. arī *aģentūras paskaidrojumu, lietas 22.lapa*).

Tādējādi apgabaltiesa secina, ka attiecībā uz pieteicēju, pamatojoties uz Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumu Nr.165 "Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība" 20.[1] punktu, kā cits līdz 1990.gada 4.maijam visā PSRS teritorijā piemērojamais PSRS Ministru Padomes Darba un darba algas valsts komitejas un KPFSR Sociālās nodrošināšanas ministrijas Zinātniski tehniskās informācijas un propagandas centrālā nozares biroja izdotais skaidrojums attiecībā uz speciālā stāža noteikšanu ir piemērojams Latvijas PSR Sociālās nodrošināšanas ministrijas izdotais Norādījums (*lietas 32.-33.lapa, tulkojums no krievu valodas lietas 43.lapā*).

[11] Pārbaudot pirmās instances tiesas sprieduma motivāciju attiecībā uz speciālā apdrošināšanas stāža konstatēšanu par pieteicēja darbu padomju saimniecībā "Grobiņa", kopā vairāk nekā 11 gadi un 8 mēneši, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pamatoti, izskatot pieteikumu šajā daļā, piemērojusi aģentūras iesniegto Norādījumu.

Pirmās instances tiesa atbilstoši Norādījuma 1.punktam pareizi konstatēja, ka padomju saimniecība "Grobiņa" faktiski ir zvērkopības sovhozs (padomju saimniecība), kas attiecas uz lauksaimniecības nozarēm, un ka šīs saimniecības amonjaka un saldēšanas iekārtu mašīnistiem (profesija, kurā bija nodarbināts arī pieteicējs) nav tiesību saņemt priviliģētās pensijas, proti, pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Tādējādi Administratīvā rajona tiesa pamatoti konstatēja, ka uz pieteicēju, viņam esot nodarbinātam padomju saimniecībā "Grobiņa" par saldējamo iekārtu mašīnistu lauksaimniecības nozarē, nav attiecināms 2.saraksta XXXII nodaļā "Vispārējās profesijas" ietverta profesija mašīnisti (motoristi, kompresoristi), kas apkalpo amonjaka saldēšanas iekārtas rūpniecībā un transportā.

Pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums šajā daļā ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai daļā par pieteicēja nodarbinātību padomju saimniecībā "Grobiņa", to neatkārtojot.

[12] Saistībā ar pieteicēja nodarbinātību zvejnieku kolhozā "Boļševiks" no 1984.gada 25.aprīļa līdz 1985.gada 6.janvārim (8 mēneši uz 12 dienas, Liepājas zonālā valsts arhīva 2021.gada 22.oktobra izziņa Nr.LZVA-6.2.2/13262 "Par darba stāžu", *lietas 14.lapa*), kad pieteicējs strādājis par saldējamo iekārtu mašīnistu-kompresoristu, apgabaltiesa secina, ka šāds darba stāžs, pat ja tas atzīstams par speciālo darba stāžu, nerada pieteicēja tiesības uz pensijas ar atvieglotajiem noteikumiem piešķiršanu, jo minimālais speciālais darba stāžs ir 6 gadi un 3 mēneši.

Apgabaltiesa par pamatotu atzīst aģentūras paskaidrojumā par pieteikumu norādīto, ka kolhozs (kolektīva saimniecība) ir lauksaimniecības vai zvejniecības kooperatīvs, kādus piespiedu kārtā izveidoja PSRS, likvidējot zemnieku saimniecības un privāto zvejniecību (*2022.gada 2.maija paskaidrojuma 4.lapa, lietas 22.lapas otra puse*). Vienlaikus apgabaltiesa nepiekrīt aģentūras secinājumam, ka darbu kolhozā nav pamata ieskaitīt speciālajā stāžā, jo kolhozs nav ne rūpniecības, ne transporta uzņēmums.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka termini "kolhozs" un "padomju saimniecība" ir minēti likumā "Par lauksaimniecības uzņēmumu un zvejnieku kolhozu privatizāciju", kas attiecās uz kolhozu-kooperatīvajiem un valsts lauksaimniecības uzņēmumiem, kā arī zvejnieku kolhoziem, kas izveidojušies kolektivizācijas rezultātā (*zaudējis spēku 2005.gada 1.janvārī*). Likums noteica, ka kolhozs (kopsaimniecība, kolektīvā saimniecība, agrofirma vai cits uz kolhozu-kooperatīvā īpašuma pamata veidots uzņēmums) ir kooperatīvs sociālistiskās ražošanas uzņēmums, kurš izveidojies kolektivizācijas rezultātā un kura manta un līdzekļi ir kolhoza biedru nepersonificēts kolektīvs īpašums. Savukārt valsts lauksaimniecības uzņēmums (padomju saimniecība, agrofirma, izmēģinājumu saimniecība, selekcijas stacija, valsts uzņēmuma vai resora palīgsaimniecība u. tml.) ir uzņēmums, kura manta un līdzekļi ir nepersonificēts valsts (visas tautas) īpašums.

Latvijas PSR rūpniecībā starp Vissavienības specializācijas nozarēm nozīmīga bija pārtikas rūpniecība, tās lokalizācijas koeficients 1,5 reizes pārsniedza vidējo koncentrācijas līmeni PSRS, un ražojumi deva 1/2 Latvijas PSR rūpniecības produkcijas kopapjoma. Tā, piemēram, uz vienu iedzīvotāju Latvijā ražoja sešas reizes vairāk zivju produkciju nekā vidēji PSRS. Izveidotas lielaudas zvejas bāzes, kā arī zvejas ostas un pārstrādes uzņēmumi krastā (sk. *Latvijas padomju enciklopēdija, 5.sējuma 2.grāmata, R.: Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1984., 341.lpp.*).

Minētie secinājumi ir izdarīti arī līdzīgā administratīvajā lietā, kurā viens no izšķiramajiem jautājumiem arī bija par to, vai pieteicējs, strādājot zvejnieku kolhozā un šī kolhoza zivju pieņemšanas punkta saldētavā par amonjaka saldēšanas iekārtu mašīnistu un refmašīnistu, veica darbu rūpniecībā (salīdz. sk. *Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 4.janvāra spriedumu lietā Nr.A420213916, spriedums nav pārsūdzēts un ir stājies spēkā*).

No norādītā izriet, ka Latvijas PSR pārtikas rūpniecības lielu daļu veidoja tieši zivju pārtikas produkcijas ražošana, un šāda ražošana notika zvejnieku kolhozu teritorijās esošajos zivsaimniecības uzņēmumos. Arī pieteicējs pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādīja, ka kolhozs "Boļševiks" nodarbojās arī ar ražošanu.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa secina, ka lietā kopumā ir pierādīts tas, ka pieteicējs ir strādājis zivju produkcijas

pārstrādes uzņēmumā, kas, apstrādājot zivis, ražoja zivju pārtikas produkciju, proti, rūpniecības uzņēmumā.

Turklāt papildus secināms, ka arī likumā "Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību" redakcijā, kas bija spēkā no 1992.gada 7.septembra, bija norādīts, ka zvejnieka saimniecība ir specifisks uzņēmums, kas veic uzņēmējdarbību, izmantojot šim nolūkam iedalītos zivju resursu limitus. Zvejnieks var apsaimniekot arī zemi. Savukārt no internetā pieejamās informācijas secināms, ka Liepājas zvejnieku kolhozs "Boļševiks" savā laikā bija lielākā un jaudīgākā zvejas saimniecība Latvijā (*Liepājas muzejs. 21.04.2018. Zvejnieku kolhozs "Boļševiks"- lielākā zvejas saimniecība Latvijā. https://www.liepaja.lv/zvejnieku-kolhozs-bolseviks-lielaka-zvejas-saimnieciba-latvija/*).

Tādējādi par pamatotu atzīstams pieteicēja norādītais, ka zvejnieku kolhozs "Boļševiks" nodarbojās arī ar ražošanu, tādējādi bija PSRS rūpnieciskās ražošanas sastāvdaļa. Līdz ar to atzīstams, ka pieteicējs, strādājot zvejnieku kolhozā "Boļševiks" par saldējamo iekārtu mašīnistu-kompresoristu, veica darbu, kas iekļaujas rūpniecības nozarē.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja darba periods no 1984.gada 25.aprīļa līdz 1985.gada 6.janvārim (8 mēneši un 12 dienas), ja viņš šo darbu veica normālā darba laika ietvaros, būtu atzīstams par viņa speciālo apdrošināšanas stāžu.

Vienlaikus, ņemot vērā to, ka minētais darba periods (8 mēneši un 12 dienas) ir mazāks nekā normatīvajos aktos paredzētais darba periods, kādā personai ir jānostrādā kaitīgos un smagos darba apstākļos, lai pretendētu uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem (6 gadi un 3 mēneši), Administratīvā apgabaltiesa nekonstatē tiesisku pamatu pieteicējam labvēlīga administratīvā akta, ar kuru viņam tiktu piešķirta valsts vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem par darbu kaitīgos un smagos apstākļos, izdošanai.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvā rajona tiesa pamatoti noraidīja pieteikumu kā nepamatotu, jo konkrētajā gadījumā nepastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi.

[13] Pieteicējs pieteikumā un apelācijas sūdzībā norāda, ka viņa bijušajiem kolēģiem, kuri strādāja ar viņu, tika piešķirta vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem, līdz ar ko pārkāpts vienlīdzības princips.

Aģentūra Lēmumā norādīja, ka vecuma pensija nepamatoti piešķirta vienai personai – pieteicēja kolēģim-, savukārt citu personu pensiju lietas nepilnīgas informācijas dēļ netika atrastas.

Attiecībā uz minēto apgabaltiesa norāda, ka katrs konkrētais gadījums ir izvērtējams individuāli. Ievērojot to, ka lietā konstatēts, ka pieteicējam konkrētajā gadījumā nav tiesību uz labvēlīga administratīvā akta par valsts vecuma pensijas ar atvieglotiem noteikumiem par darbu kaitīgos un smagos apstākļos izdošanu, nav pamata apmierināt pieteicēja pieteikumu. Apgabaltiesa pievienojas Lēmumā norādītajam, ka citai personai nelikumīgi piešķirta vecuma pensija nedod pamatu, piemērojot vienlīdzības principu, atļaut piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem arī pieteicējam.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot viņam labvēlīgu administratīvo aktu par valsts vecuma pensijas ar atvieglotiem noteikumiem par darbu kaitīgos un smagos apstākļos piešķiršanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

K.Krastiņa

Tiesnese referente

A.Dreimanis

Tiesneši

U.Mihailova